

Venla Taipale

**YKSINASUVIEN MERKITYKSELLISIKSI
KOKEMAT TEKIJÄT
ASUINYMPÄRISTÖSSÄÄN**

Tarkastelussa hämeenlinnalaiset nuoret

TIIVISTELMÄ

Venla Taipale: Yksinasuvien merkityksellisiksi kokemat tekijät asuinympäristössään – Tarkastelussa hämeenlinnalaiset nuoret
Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto, Johtamisen ja talouden tiedekunta
Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma, Ympäristöpolitiikka ja aluetiede
Tammikuu 2024

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää nuorten yksinasuvien mieltymyksiä asuinympäristöistä. Nuorten yksinasuminen on lisääntynyt, ja lapsuudenkodeista muutetaan yhä nuorempina pois. Nuoret ovat kunnille tärkeitä nykyisinä ja tulevina veronmaksajina. Tästä syystä heidän mieltymyksensä on tärkeä ottaa huomioon, jotta heidät saataisiin asumaan kunnissa tyytyväisinä. Näin ollen tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä tekijöitä asuinympäristöissä nuoret yksinasuvat arvostavat ja mistä he eivät pidä, sekä miten nämä tekijät vaikuttavat asuinympäristön koettuun laatuun.

Tutkimuksessa hyödynnetään Anne Arvolan ym. (2010) laatuominaisuuksien jaottelua. Jaotteluun sisältyy luontoon ja rauhallisuuteen liittyvät tekijät, sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät, palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvät tekijät, arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun liittyvät tekijät, siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvät tekijät, sekä muut tekijät. Tutkimuksen aineisto koostuu viidestä puolistrukturoidusta haastattelusta liittyen asuinympäristöjen laatuominaisuuksiin. Haastateltavat ovat yksinasuvia hämeenlinnalaisia nuoria, ja haastattelut toteutettiin hyödyntämällä Zoom-sovellusta. Haastateltavien asunnot ovat kerrostaloasuntoja, ja he asuvat Hämeenlinnan keskustassa tai sen välittömässä läheisyydessä.

Haastattelukysymykset olivat yleisluontoisia, ja näin ollen haastateltavien vastaukset perustuivat heidän itsensä esiin nostamiin teemoihin. Tämän ansiosta tutkimuksessa on voitu määritellä, kuinka moni haastateltavista oma-aloitteisesti mainitsee kunkin Arvolan ym. (2010) laatuominaisuuksien teeman. Aineisto analysoitiin hyödyntämällä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Se mahdollisti olemassa olevan käsitteistön hyödyntämisen, mutta salli samalla aineiston olemisen analyysin pääosassa.

Aineiston analyysin pohjalta voidaan todeta, että luontoon ja rauhallisuuteen, sekä palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvien tekijöiden tärkeys painottuu nuorten näkemyksissä asuinympäristöistä. Sen sijaan siisteyteen ja kunnossapitoon liittyviä tekijöitä ei juurikaan mainittu. Huomioitavaa on myös se, että puhuttaessa luontoon ja rauhallisuuteen, sekä palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvistä tekijöistä, haastateltavat kertoivat näistä teemoista paljon monisanaisemmin ja perustavanlaatuisemmin verrattuna muihin jaottelun teemoihin. Aineiston pohjalta on myös huomioitavaa, että teemat vaikuttavat toinen toisiinsa, eli eri laatuominaisuuksien tekijöiden voidaan kokea lieventävän tai vahvistavan toistensa vaikutusta.

Asiasanat: Asuinympäristö, Hämeenlinna, laatuominaisuudet, yksinasuminen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1. Johdanto	4
2. Kirjallisuuskatsaus.....	7
2.1. Viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät	7
2.2. Yksinasumisesta ja yksinäisyydestä	9
3. Asuinympäristön laatuominaisuudet viitekehyksenä	11
4. Aineisto ja menetelmät	13
5. Tulokset	15
5.1. Luontoon ja rauhallisuuteen liittyvät tekijät.....	15
5.2. Sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät	17
5.3. Palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvät tekijät.....	19
5.4. Arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun liittyvät tekijät	21
5.5. Siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvät tekijät	22
5.6. Muita tekijöitä.....	23
6. Johtopäätökset	25
Lähteet.....	28
Liitteet.....	32

1. Johdanto

Nuorten yksinasuminen on yleistynyt ilmiö: lapsuuden kodeista muutetaan yhä nuorempina pois ja yhä useammin asumaan yksin verrattuna aiempaan (Nikander & Pietiläinen 2013). Kotikunnista muutetaan myös opiskeluiden ja töiden perässä (Moisio ym. 2016) ja parisuhteiden muodot ovat muuttuneet, eikä kumppanin kanssa muuteta yhteen asumaan kuten aiemmin (Borg & Keskinen 2016). Nuorten talous- ja asumisen ongelmat ovat myös lisääntyneet ja yksinäisyyden kokemuksia havaitaan aiempaa enemmän (FCG 2012; Keskinen 2016 mukaan).

Kandidaatin tutkielmassani tutkin hämeenlinnalaisten yksinasuvien nuorten merkityksellisiksi kokemia asuin ympäristön ominaisuuksia. Tarkoitukseni on kartoittaa niitä tekijöitä, jotka ovat nuorille tärkeitä oman asunnon läheisyydessä, arvioida mistä tekijöistä todennäköisimmin ei tingitä ja missä sen sijaan nähdään jouston varaa.

Vaikka aiempaa tutkimusta löytyy asuin ympäristöihin liittyvistä mieltymyksistä (Koistinen & Tuorila 2008; Kyttä & Kahila 2006), nuorten yksinasuvien mieltymyksiä ei juuri ole tutkittu. Nuoret ovat kunnille tärkeitä tulevina ja nykyisinä veronmaksajina, joten ymmärrys siitä millaiseen asuin ympäristöön heidät saataisiin asumaan, on tärkeää. Nuorisolain mukaan nuoriksi lasketaan alle 29-vuotiaat (Finlex) ja tässä ikähaarukassa ihmisillä on jo hyvin erilaisia elämäntilanteita ja tästä syystä myös erilaisia arvostuksen kohteita asuin ympäristöilleen. Nuori voi olla opiskelija, työssäkäyvä, työtön, harrastaja, perheenjäsen tai monia muita, jotka vaikuttavat arvotuksiin asuinalueissa. Erilaistuvien asumistarpeiden ja siihen liittyvien ongelmien valossa, yksinasuvien nuorten näkemyksille tulisi osoittaa enemmän huomiota kaupunkien asumisjärjestelyissä ja kaupunkisuunnittelussa.

Yksinasumisen lisääntyessä ja asuin kuntien keskikoon pienentyessä myös pienempien asuntojen tarve kasvaa (Karikallio ym. 2019), joka tulee huomioida kaupunkirakentamisessa. Yksinasuvia kerääntyy helposti juuri niille alueille, joilla pieniä asuntoja löytyy ja näillä alueilla yksinasuvien tarpeet ja odotukset asuin ympäristöstä kohtaan korostuvat. Hämeenlinnan asutokunnista vuonna 2019, 47,7 % oli yksin asuvien talouksia (Tilastokeskus, Hämeenlinnan kaupunki 2021 mukaan), joka kuvastaa tarvetta tutkimuksen rajauksen kohdistamiselle yksinasumiseen Hämeenlinnassa. Tästä rajaaminen edelleen nuoriin perustuu nuoren väestön tarpeeseen kaupunkien asutuksessa yhä vanhenevassa Suomen väestössä ja kuntien heikkenevässä huoltosuhteessa.

Asuinympäristöjen ominaisuudet ja niihin liittyvä koettu laatu ovat vahvasti yhteydessä yksilöiden tekemiin asumisvalintoihin. Lisäksi käytännön rajoitteet tekevät laajapiirteisiä rajanvetoja mahdollisten asuntovaihtoehtojen välillä. (Arvola ym. 2010) Keskityn tutkimuksessani asuinympäristön ominaisuuksiin juuri siitä syystä, että nuorten tekemät arvotukset voivat avata näkymiä niistä kehityskuluista, joita kaupunkien toivottaisiin asuinympäristöissä tekevän. Tutkimuksen avulla voidaan saada merkityksellistä tietoa siitä, mitkä tekijät saavat nuoret asumaan tietyillä alueilla ja miten nuorten asuttamiseen tietyille alueille voidaan vaikuttaa muun muassa kaupunkisuunnittelussa. Täten tutkielman aihe linkittyy aluetieteelliseen kontekstiin. Kuten Adriaanse (2007) toteaa, löytämällä ne tekijät, jotka tekevät tyytyväisimmät ja tyytymättömimmät asukkaat, on mahdollista tarjota poliittisille päättäjille lisätietoa siitä, mihin parannuksia kannattaisi kohdistaa.

Hämeenlinna on muuttovoittoinen kaupunki hyvällä sijainnilla, noin tunnin matkan päässä niin Helsingistä kuin Tampereelta, sekä valtateiden varrella taaten muunkin Suomen saavutettavuuden. Välimatkat kaupungin sisällä ovat lyhyitä ja kaupunki koetaan turvalliseksi (Hämeenlinnan kaupunki 2022). Hämeenlinna on myös haluttu muuttokohde kansallisessa 61 kaupungin vertailussa, vahvuuksinaan muun muassa viihtyisä asuinympäristö, sekä hyvä kasvuympäristö lapsille (Taloustutkimus 2020, Hämeenlinnan kaupunki 2022 mukaan). Hämeenlinna on erityisesti kuntaliitosten jäljiltä laajalle levinnyt kaupunki, jonka eri kaupunginosat ovat keskenäänkin hyvin eriäviä. Kaupungista löytyy nuorille lukio- ja ammatillista opetusta, sekä ammattikorkeakouluopetusta, moninaisia palveluita, kulttuurikokemuksia sekä luonnonmaisemaa. 2000-luvulla Hämeen maakunnan, johon Hämeenlinna kuuluu, aluekehittämissuunnitelman tavoitteina on ollut muiden joukossa asukkaita houkuttelevien asuinympäristöjen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen kehittäminen (Hämeen liitto 2000). Onkin mielenkiintoista tutkia, millaisia asuinympäristöjä nuoret asukkaat pitävät houkuttelevina ja laadukkaina.

Tutkimuskysymykseni on: ”Mitkä tekijät ovat nuorille yksinasuville tärkeitä asuinympäristössään?” Vastaan tutkimuskysymykseeni haastatteleamalla hämeenlinalaisia nuoria yksinasuvia käyttämällä puolistrukturoitua haastattelumenetelmää. Hyödynnän työssäni Arvolan ym. (2010) jaottelua asuinympäristöjen laatuominaisuuksista teoreettisena viitekehyksenäni. Arvola ym. (2010) ovat perehtyneet kattavasti siihen, mitä ominaisuuksia asuinympäristöissä arvostetaan. Tutkimukseen on luotu jaottelu tekijöistä, jotka vaikuttavat koettuun asuinympäristön laatuun. Näiksi he luettelivat luontoon ja rauhallisuuteen, sosiaaliseen ympäristöön, palveluihin ja liikenneyhteyksiin, arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun, siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvät tekijät, sekä muut tekijät,

joihin lukeutuivat muun muassa turvallisuus ja alueen maine. (Arvola ym. 2010) Analysoin haastatteluaineiston hyödyntämällä kyseistä laatuominaisuuksien jaottelua ja selvitän, mitkä niistä painottuvat hämeenlinnalaisten yksinasuvien nuorten arvomaailmassa eniten. Tavoitteena on siis saada tietoa nimenomaan nuorten mieltymyksistä ja toiveista asuinympäristöissä.

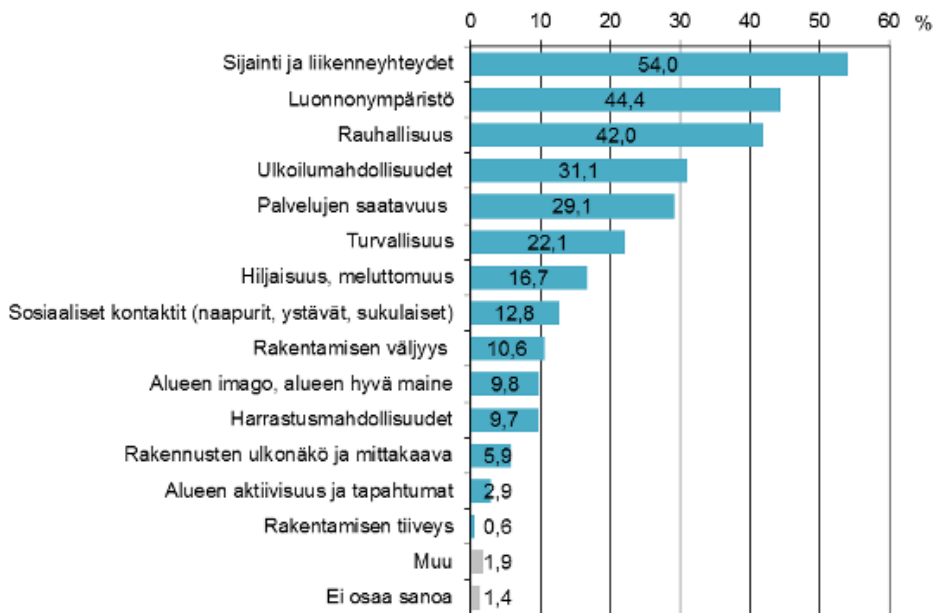
Seuraavaksi esittelen tutkimukseni kirjallisuuskatsauksen, joka avaa tutkimukseeni linkittyviä teemoja asuinalueiden viihtyvyystekijöistä ja yksinasumisesta, sekä teoreettisen ohjenuorani asuinympäristöjen laatuominaisuuksista, jotka luovat pohjan aineistoni käsittelylle. Näiden jälkeen esittelen aineistonkeruun, sekä menetelmät, joita analyysissäni hyödynnän. Näitä seuraa itse tulokset, jonka jälkeen esittelen tuloksista ja kirjallisuudesta kokoamani johtopäätökset.

2. Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksessa perehdyn tutkimukselleni oleellisiin teemoihin, eli asumiseen, asuinympäristöihin ja nuoriin yksinasuviin liittyen. Viihtyvyystekijät ovat suuressa painoarvossa asumiseen liittyvissä valinnoissa ja näitä on tarkasteltu muun muassa asukasbarometrien avulla. Asumisvalinnoissa henkilökohtaisten mieltymysten lisäksi vaikuttavat luonnollisesti taloudellinen tilanne, sekä sosiaalinen linkittyminen eri alueille. Tässä tutkielmassa painotus on kuitenkin nimenomaan viihtyvyyteen vaikuttavissa laatuominaisuuksissa.

2.1. Viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä

Suomen ympäristökeskuksen vuonna 2017 julkaisemassa asukasbarometrissä voidaan nähdä monia asuinympäristöön liittyviä tekijöitä ja niiden arvostuksia kaupunkimaisissa asuinympäristöissä. Kuvan 1 luvut kertovat viihtyvyyteen liittyvien tekijöiden maininneiden osuuden kyselyyn vastanneista. Sijainti ja liikenneyhteydet (54 % vastaajista maininnut), luonnonympäristö (44 % maininnut) ja rauhallisuus (42 % maininnut) nousivat erityisesti esille viihtyvyyteen vaikuttavina tekijöinä. Vähiten vaikutusta viihtyvyyteen koettiin olevan muun muassa alueen aktiivisuudella ja tapahtumilla (2,9 % maininnut), sekä rakentamisen tiiveydellä (0,6 % maininnut). (Strandell 2017)

Kuva 1 Tärkeimmät viihtyvyystekijät asuinalueella. Tekijän maininneiden osuus. (Strandell 2017)

Vaikka tutkimuksilla voi selvittää pääpiirteittäin eri tekijöiden vaikuttavuutta, on eri ihmisryhmien välillä usein isoja eroja sen suhteen, mitä tekijöitä he pitävät tärkeinä. Ihmiset kokevat eri lailla sen,

mitkä tekijät alueilla on arvostettavia ja mitä tarpeita kullakin on omalle asuinympäristölleen (Vilkama, Ahola & Vaattovaara 2016). Nuorten aikuisten asunnon ja asuinympäristön valintakriteerit eroavat muista väestöryhmistä painottaen enemmän alhaisia asumiskustannuksia ja helppoa pääsyä työ- ja opiskelupaikkoihin sekä harrastuksiin pyörällä tai kävellen. Muita ryhmiä vähemmän tärkeänä nuoret aikuiset pitävät puolestaan omaa päätösvaltaa, autopaikkaa ja sujuvia yhteyksiä autolla. (Aho ym. 2021)

Vaikka asuinalueeseen liittyvät arvostukset ovatkin yksilötasolla merkittäviä, myös alueellinen eriytyminen, eli väestörakenteiden eriytyminen kaupungeissa (Helsingin kaupunginkanslia 2019), voi vaikuttaa välillisesti asuntovalintoihin ja näin ollen asukkaan asuinympäristöön. Kun yksilö tekee valintoja asumisen suhteen, valintoihin vaikuttaa taloudelliset ja sosiaaliset resurssit, tietoisuus vaihtoehtoista, mieltymykset, sekä demografiset tekijät (Owens 2019). Kaikki asuinympäristöön liittyvät toiveet eivät välttämättä siis täyty, sillä vaihtoehdot ovat rajalliset. Omien vaatimusten kanssa kohtaavaa asuinpaikkaa on hyvin vaikea löytää, jos resursseja ja tietoutta ei ole riittävästi.

Alueen kaupunkimaisuus on suuri tekijä asuinolojen vaihtelevuudessa ja asuinolojen taso määrittynyt asuinpaikan valinnoista, sillä tasolla, kuin asuinkunnalla on niitä mahdollista tehdä. Valinnanmahdollisuudet asuntoihin ja asuinympäristöihin liittyen on suuresti sidottu elämäntilanteeseen. Muun muassa pienituloisuus rajaa asuinpaikan valintaa ja usein johtaa suurempaan tyytymättömyyteen asuinympäristön laatuominaisuuksista. (Ilmarinen ym. 2019) Erityisesti nuorten keskuudessa pienituloisuus on yleistä (Suomen virallinen tilasto: tulonjakotilasto 2013, Van Aerschot ym. 2016 mukaan) ja näin ollen se rajaa nuorten vaihtoehtoja asuinpaikan valinnassa.

Naapurustoja saatetaan pitää ongelmallisina niiden fyysisten ominaisuuksien perusteella. Näitä ominaisuuksia voivat olla muun muassa arkkitehtuuri, rakennusvuosi, viheralueiden määrä ja maantieteellinen sijainti. Eroja löytyy siitä, miten asukkaat mieltävät ja hyödyntävät asuinalueitaan. (Adriaanse 2007) Asukkaat, joilla on samankaltainen rakenne asumisessaan voivat siitä huolimatta arvioida asuinympäristöään eri tavalla (Karsten ym. 2006, Adriaanse 2007 mukaan). Tärkeänä tekijänä tyytyväisyydessä voidaan todeta suotuisa sosiaalinen ilmapiiri (Adriaanse 2007), jonka perusteella voi ymmärtää asuinalueiden jakautuneisuutta.

Nykyinen kaupunkiympäristö ja asuinalueet ovat muovautuneet ajan saatossa ja aiemmat painotukset vaikuttavat tähänhetkiseen tilanteeseen vahvasti. Seppo Aura (1982) on kirjassaan *Huomispäivän kaupunki* tuonut ilmi ihmisen ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksessa ja kaupunkirakentamisessa painottuvan psykologisten ja sosiaalisten tavoitteiden tärkeys. Ympäristösuunnittelu tai ympäristön suunnittelemattomuus vaikuttavat ihmisiin ja sillä voidaan säännellä mihin suuntaan ihmisen toimintaa tuetaan. Tiloilla, fyysisillä etäisyyksillä ja ympäristön yksipuolisilla toiminnallisilla rakenteilla on vaikutusta ihmisen toimintaan ja alueen havainnointiin. (Aura 1982) Näin ollen ympäristösuunnittelulla ja alueellisella rakentamisella on merkitystä yksilöiden tyytyväisyyden kokemuksiin ja alueeseen kohdistuvaan mieltymykseen.

2.2. Yksinasumisesta ja yksinäisyydestä

Yksinasuminen on lisääntynyt kaupungistumisen ja vaurastumisen seurauksena, sekä ikääntymisen lisääntyessä (Väliniemi-Laurson ym. 2016). Vaikka yksinasuminen on yksi asumisen muoto, yksinasuvia ei voida tarkastella yhtenäisenä ryhmänä elämäntilanteiden ja elämänvaiheiden hajanaisuuden vuoksi. Eroa lisää myös se, että osa yksinasuvista elävät yksin omasta tahdostaan ja osa asuvat yksin pakon edessä. (Borg & Keskinen 2016) Huippu yksinasumisessa on naisilla 22-vuotiaana ja miehillä 25-vuotiaana (Moisio 2016).

Yksinasuminen on yhä yleisempää, kun parantunut elintaso on taloudellisesti mahdollistanut sen. Etenkin pohjoismaissa yhteiskunnan tuki mahdollistaa yksinasumista, mutta yksinasuvan asumiskulut ovat kuitenkin henkeä kohden korkeammat, sillä neliöhinnat ovat pienissä asunnoissa suurempia kuin isommissa asunnoissa. Lisäksi muille menoille ei ole useampia maksajia. (Klinenberg 2012, Backman 2016 mukaan) Yksilölle kohdistuvat korkeat asumiskustannukset johtavat siihen, että taloudelliset kulut määrittelevät suuremmalta osin asumisvalintoja yksinasuvilla (Backman 2016). Nuorilla asumisvalinnat ovat näin ollen korostuneesti taloudellisten ja muiden tekijöiden kanssa tasapainottelua.

Nuorten yksinasumista Suomessa on lisännyt yhä nuorempana pois muuttaminen lapsuuden kodeista. 21-vuotiaista naisista vuonna 2012 noin 20 prosenttia asui enää lapsuudenkodissaan, kun taas vuonna 1990 vanhempiensa luona asui vielä 46 prosenttia. 21-vuotiaista miehistä sen sijaan 38 prosenttia asui vanhempiensa luona vuonna 2012, kun vielä vuonna 1990 lapsuudenkodeissa asui 70 prosenttia. (Nikander & Pietiläinen 2013) Nuorilla yksinasumista on lisännyt myös parisuhteiden muuttuneet muodot, sillä kumppanin kanssa ei nykyään välttämättä muuteta suoraan

lapsuudenkodeista yhteiseen asuntoon. Tämän sijaan erillissuhteet ennen avo- ja avioliittoja ovat yleistyneet, eli parisuhteesta huolimattakin nuoret voivat asua yksin. (Borg & Keskinen 2016)

Kaupunki- ja kuntapalvelut -tutkimuksissa (KAPA) kartoitetaan asukkaiden mielipiteitä noin neljän vuoden välein ja tutkimukset kohdistuvat yleisesti ottaen Helsinkiin ja muihin suuriin kaupunkeihin. Vuonna 2012 tehdyssä tutkimuksessa arjen ongelmia oli yksin asuvilla nuorilla jonkin verran enemmän verrattuna muihin kyselyn vastaajiin. Näistä ongelmista korostui asumisen ja talouden ongelmat, sekä yksinäisyys. Yksinäisyys oli ainoa asia, joka tutkimuksessa oli selvästi yleistynyt nuorilla kokonaisuudessaan reilun kymmenen vuoden tarkastelussa. (FCG 2012; Keskinen 2016 mukaan) Myös vuonna 2020 tehdyssä KAPA-tutkimuksessa ilmeni, että vuoteen 2016 verrattuna arkielämän ongelmana yksinäisyys oli lisääntynyt kaupunkilaisten keskuudessa. (FCG 2020)

Kansainvälisestäkin katsottuna yksinasuminen on lisääntynyt 1900- luvulla ja kaikista huomattavimmin 1960- luvulta lähtien. Yksinasumisen lisääntyminen on näkynyt suuressa mittakaavassa erityisesti ikääntyneiden keskuudessa, mutta nopein kasvu yksinasumisen lisääntymisessä on ollut 25–44-vuotiaiden keskuudessa. Kyseisessä ikäryhmässä miehet ovat pääsääntöisesti yhden hengen kotitalouksissa useimmissa maissa. (Snell 2017)

Yksinäisyyden ja asuinalueen yhteyttä kartoittaneessa tutkimuksessa (Kearns ym. 2015) on käynyt ilmi, että kerrostaloissa asuvat ja uudessa kodissa tai uudella alueella asuvat kokevat hieman enemmän yksinäisyyttä, verrattuna omakotitaloissa asuviin ja pitkään samalla asuinalueella olleisiin. Tärkeä huomio oli, että tutkimukseen vastanneista yksinäisyyttä kokivat todennäköisemmin ne, jotka arvioivat asuinalueensa huonolaatuisemmaksi. Asukkaat, jotka hyödynsivät vähemmän alueensa mukavuuksia, kuten ulkoilualueita, kirjastoja, kauppoja ja urheilutiloja, vastasivat kokevansa enemmän yksinäisyyttä. Myös sillä havaittiin olevan vaikutusta, tunteeko alueeltaan muita ihmisiä, kokeeko olevansa osa alueen yhteisöä ja tunteeko olonsa turvalliseksi kulkiessaan yksin asuinalueella. (Kearns ym. 2015) Näin ollen tyytyväisyys omaan asuinalueeseen vaikuttaa yksinäisyyden kokemuksiin ja täten asuinalueiden kehittäminen vastaamaan asukkaiden mieltymyksiä on tärkeää.

3. Asuinympäristön laatuominaisuudet viitekehystenä

Tutkimukseni viitekehys pohjautuu Arvolan ym. (2010) tutkimukseen asuinympäristön laadun kokemuksista ja asukkaiden arvoista ja tähän liittyvään jaotteluun erilaisista laatuominaisuuksista asuinympäristöissä. Kyseinen jaottelu koostuu luontoon ja rauhallisuuteen, sosiaaliseen ympäristöön, palveluihin ja liikenneyhteyksiin, arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun, sekä siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvistä tekijöistä, ja näiden lisäksi muista tekijöistä.

Luontoon ja rauhallisuuteen liittyviin tekijöihin kuuluu alueen rauhallisuus, luonnonläheisyys ja luonnon rauha, maisemat ja kauneus, sekä ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet (Arvola ym. 2010). Näitä tekijöitä on tutkittu hyvin paljon aikaisemmin ja luonnon ja rauhallisuuden arvostus on ilmeinen (Laakkonen-Pöntys 2005; Strandell 2017) ja myös tarkemmin nuorilla on huomattu toiveita rauhalliseen asumiseen (Heikkilä ym. 2017).

Sosiaaliseen ympäristöön liittyviin tekijöihin sisältyy Arvolan ym. (2010) mukaan yhteisyys, sosiaalisuus ja ystävien läheisyys, sekä alueen muiden asukkaiden ominaisuudet. Teemaa tukien keskeisimmiksi asuinympäristöön liittyviksi ongelmiksi on Kortteisen, Tuomisen ja Vaattovaaran (2005) mukaan noussut sosiaaliseen rauhattomuuteen liittyvät tekijät. Lisäksi Kytän ja Kahilan (2006) mukaan yhteisöllisyys vaikuttaa elinympäristön koettuun laatuun, mahdollistaen tai estäen sosiaalista vuorovaikutusta ja epävirallisia kohtaamisia.

Palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyviin tekijöihin sisältyy hyvät, monipuoliset ja lähellä olevat palvelut, hyvät liikenneyhteydet, sekä keskustan läheisyys (Arvola ym. 2010). Myös Haltian ym. (2019) mukaan asunnon sijainnin merkitystä kuvastavat muun muassa etäisyys tärkeisiin paikkoihin, kuten työpaikalle ja kauppaan, sekä liikenneyhteydet.

Rakennetun ympäristön esteettisyys ja kauneus, rakennetun ympäristön mittakaava ja rakentamisen väljyys, sekä pientalovaltaisuus ovat osatekijöitä Arvolan ym. (2010) arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun liittyvissä tekijöissä. Myös Nasarin (1998, Kytän & Kahilan 2006 mukaan) jaottelussa kaupungin miellyttävyyttä kuvastavat muun muassa avoimuus, historiallinen merkitys, sekä yhteensopivuus olemassa olevaan ympäristöön.

Siisteyteen ja kunnossapitoon liittyviin tekijöihin kuuluvat alueen kunto, hyvä kunnossapito ja siisteys, sekä uutuus (Arvola ym. 2010). Asumismuoto voi vaikuttaa siihen, millainen kokemus

siisteydestä ja kunnossapidosta on. Taloyhtiöissä asuttaessa kunnossapitovastuu kuuluu asunto-osakeyhtiölain mukaan yhtiölle, siltä osin, kun se ei kuulu osakkeenomistajalle (Finlex), mutta omistusasujilla vastuu on suurelta osin itsellä. Asuinympäristössä kuitenkin kokemus siisteydestä ja kunnossapidosta on usein kauaskantoisempaa ja alueen kokonaiskuvaan kohdistuvaa, eikä vain oman asuintalon pienemmälle alueelle katsovaa.

Arvolan ym. (2010) teemoista viimeinen, eli muut tekijät, pitää sisällään muun muassa turvallisuuden, yksityisyyden, alueen maineen, arvostuksen ja sijoitusarvon, sekä alueen identiteetin ja terveellisyden. Tässä hieman hajanaisemmassa kategoriassa on useita tärkeitä osasia. Esimerkiksi turvallisuus on merkittävä kriteeri suomalaisten asukkaiden elinympäristön laatuominaisuuksien määrittelyssä (Hirvonen 2000, Kyttä & Kahila 2006 mukaan). Lisäksi yhdyskuntasuunnittelun ratkaisut vaikuttavat asukkaiden toimintaan ja näin ollen myös elämäntapoihin ja niiden terveellisyteen. Huomioitavaa on myös se, että asukkailla on yksilölliset mieltymykset yksityisyyden ja yhteisöllisyyden asteesta. (Kyttä & Kahila 2006) Analyysissäni sisällytän kyseiseen teemaan myös muita, kuin Arvolan ym. mainitsemia tekijöitä, jotka eivät liity mihinkään muuhun yllä lueteltuun teemaan.

Näitä kuutta tekijäkokonaisuutta käytän analyysini tekemisen ohjaavana viitekehyksenä. Tämä laatuominaisuuksien jaottelu kattaa hyvin moninaisesti asuinympäristöön liitettäviä tekijöitä ja niiden osia, sekä luo kokonaisvaltaisen ryhmittelyn aiheen käsittelylle ja hahmottamiselle.

4. Aineisto ja menetelmät

Tässä luvussa esittelen aineistoni, sen keräämiseen liittyvät tekijät ja haastateltaviin liittyviä piirteitä. Käsittelen myös itse haastattelutilanteita, sekä niiden kokonaiskuvaa ja avaan myös menetelmiä, joita hyödynnän analyysissäni, sekä perustelen valintojani.

Keräsin aineiston haastattelemalla hämeenlinnalaisia yksinasuvia nuoria. Toteutin viisi haastattelua kandidaatin tutkielman laajuus huomioon ottaen. Tavoitin haastateltavat oman sosiaalisen median profiilini kautta. Jaoin Instagram-sovelluksen tarinaosioon viestin “Hei moi! Mä teen tässä syksyn aikana mun kandidaatin tutkielman ja tarvisin muutamat haastateltavat! Jos asut yksin Hämeenlinnassa, oot alle 29-vuotias ja voisit max. puoli tuntia käyttää aikaas vastaten kysymyksiin liittyen sun mieltymyksiin asuinympäristöstäsi niin laitathan viestiä ☺”. Sain yksityisviesteihin yhteydenottoja hyvinkin lyhyessä ajassa ja sain haastatteluajat sovittua Instagramin viestejä hyödyntäen.

Hyödynsin tutkielmassani puolistrukturoitua haastattelua. Kyseisessä haastattelumuodossa vastausvaihtoehtoja ei ole annettu, vaan haastateltava vastaa omin sanoin, eikä kysymysten tarkkaa sanamuotoa ole lyöty lukkoon, vaikka kysymykset ovatkin sisällöltään kaikille haastateltaville samat (Hirsijärvi & Hurme 2022). Tarkoitus oli antaa haastateltaville raamit keskustella heidän merkityksellisiksi kokemistaan asioista omassa asuinympäristössä, mutta antaa tilaa kertoa niistä omin sanoin ja heille itselleen tärkeimmiksi koettuihin asioihin keskittyen. Pyrkimyksenä oli selvittää mitkä asiat ovat haastateltaville merkityksellisiä ja miksi. Puolistrukturoitu haastattelumuoto mahdollistaa myös tarkentavien kysymysten esittämisen. Haastattelussa pyrin saamaan vastauksia haastateltavien lempiasioista heidän asuinympäristöissään, sekä saamaan käsityksen asioista, joita he eivät pidä kovin tärkeinä tai välttämättöminä. Näistä teemoista nousevista vastauksista pystyi täten hahmottamaan mitä asuinympäristön laatuominaisuuksia nuoret yksinasuvat Hämeenlinnassa arvostavat. Näiden pääkysymysten ja teemojen lisäksi kysyin ensimmäisen haastateltavan ehdotuksesta, miten haastateltavien mielestä heidän esiin tuomiaan tekijöitä voisi mahdollisesti kehittää (liite 1).

Toteutin haastattelut Zoom-sovelluksella, jolla voi järjestää videotapaamisia. Hyödynsin sovellusta osin siksi, että asuin haastatteluiden toteuttamisen aikaan itse Tampereella ja haastateltavat Hämeenlinnassa, mutta myös siksi, että haastattelujen tallentaminen on sovelluksella mutkatonta. Tapaamiset olivat videopuheluiden välityksellä myös helppo sopia, sillä yhteistä tapaamispaikkaa ei

tarvinnut erikseen järjestää, eikä kohteeseen kulkemiseen kulunut ylimääräistä aikaa kummallakaan osapuolella. Toteutin haastattelut 17.10.2022 ja 24.10.2022 välisenä aikana. Haastattelujen alkuun kävin läpi perusasioita haastattelun etenemisestä ja varmistin suostumuksen haastatteluun osallistumiseen ja sen tallentamiseen. Yleiskuvan saamiseksi kysyin haastateltavilta hieman perustietoja, kuten iän, asumismuodon ja asuinalueen. Haastateltavista yksi oli haastatteluiden toteuttamisen aikaan 20-vuotias ja neljä 21-vuotiaita ja kaikki ovat naispuolisia. Vaikka rajaukseni haastateltavia tavoiteltaessa oli alle 29-vuotiaat, aineisto on sitä rajautuneempi. Tämä tarkoittaa, että aineistossani ei ole mahdollisia ikä- eikä sukupuolijakaumia, mutta se ei myöskään ole tarpeenmukaista aineiston pienen koon vuoksi. Kaikki haastateltavat ovat myös joko opiskelijoita tai työssäkäyviä. Haastateltavien asunnot vaihtelivat 28 neliömetristä 42 neliometriin, kaikki joko yksiöitä tai kaksioita kerrostaloissa. Haastateltavista käytän analyysissä tunnisteita H1-H5.

Haastatteluiden jälkeen litteroin haastatteluaineiston analysointia varten. Viidestä haastattelusta kertyi yhteensä noin 62 minuuttia nauhoituksia ja noin 19 sivua litteroitua tekstiä. Litterointeihin tein ensimmäisenä jaottelun Arvolan ym. (2010) kuuteen teemaan värikoodaamalla eri värein litteroinneista kuhunkin teemaan viittaavat kohdat. Kävin haastatteluaineiston systemaattisesti läpi ja etsin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia Arvolan ym. (2010) jaotteluun, tarkoitukseni hahmottaa, mitä tekijöitä haastateltavat eniten painottavat ja mitkä näistä ovat nuorilla yksinasuvilla hämeenlinnalaisilla kokemuksellisesti tärkeimmät. Tunnistan aineistosta myös tekijöitä, joita haastateltavat eniten painottavat tai joille ei niin paljoa anneta painoarvoa.

Aineiston analyysiin hyödynsin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä teoria on apuna ja kulkee analyysissä mukana, mutta analyysi ei pohjautu pelkästään teoriaan vaan analyysiyksiköt nousevat aineistosta (Tuomi & Sarajärvi 2018). Teoriaohjaava sisällönanalyysi mukautuu hyvin tutkimukseeni, sillä se mahdollistaa olemassa olevan teorian hyödyntämisen aineiston tarkastelussa, mutta jättää tilaa soveltaa aineiston sisältöä teemojen välillä ja näin ollen mahdollistaa vapaamman tarkastelun aineistossa esiintyviin aiheisiin. Tämä on tärkeää siksi, että aineisto ei välttämättä ole suoraan täysin verrattavissa teorian sisältämiin teemoihin.

5. Tulokset

Kaikkia haastatteluja tarkasteltaessa on huomattava yleinen tyytyväisyys omiin asuinalueisiin. Vaikka negatiivisia huomioita asuinalueista nostettiin esille tai esitettiin parannusehdotuksia, niin siitä huolimatta yleinen tyytyväisyys haastateltavilla oli korkea. Arvolan ym. (2010) teemoista nousi haastatteluissa erityisesti esille luontoon ja rauhallisuuteen, sekä palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyviä tekijöitä. Näihin tekijäkokonaisuuksiin mainintoja tuli jokaiselta haastateltavalta ja tapa näistä puhuttaessa oli myös usein painokkaampaa kuin muista tekijöistä mainittaessa. Jokaisesta teemasta nousi kuitenkin joitain tekijöitä esille vähintään kahdessa haastattelussa. Teeman maininneiden osuus taulukossa 1 kertoo, onko jotain teemaan liittyviä tekijöitä tullut haastattelussa ilmi vähintään kerran, eikä sitä, onko teema mahdollisesti esiintynyt haastattelun aikana useampaan otteeseen tai miten haastateltava on tekijöistä puhunut.

Taulukko 1 Teeman maininneiden osuus haastatelluista

Arvolan ym. (2010) asuinympäristön laatuominaisuuksien jaottelu	Luontoon ja rauhallisuuden liittyvät tekijät	Sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät	Palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvät tekijät	Arkkitehtuuriin ja tilasuunniteluun liittyvät tekijät	Siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvät tekijät	Muita tekijöitä
Teeman maininneiden osuus	5/5	4/5	5/5	4/5	2/5	3/5

Seuraavaksi esittelen kutakin laatuominaisuutta käsittelevät tulokset omissa alaluvuissaan, joita on kuusi kappaletta laatuominaisuuksien jaottelun mukaisesti.

5.1. Luontoon ja rauhallisuuteen liittyvät tekijät

Jokaisessa haastattelussa käsiteltiin joitain luontoon ja rauhallisuuteen liittyviä tekijöitä. Monet arvostivat luonnonläheisyyttä ja ulkoilumahdollisuuksia lähiympäristössään. Alueen rauhallisuutta korostettiin myös paljon. Vaikka nuorisoa saatetaan usein pitää häiriötä aiheuttavampana ihmisryhmänä muihin verrattuna, nuoret haastateltavat toivat kuitenkin paljon esille arvostusta rauhallisuutta kohtaan.

sil (asuinkadulla) on vähän sellanen maine, että kun siellä on opiskelijoita ja muita nuoria tosi paljon, että siellä olis niin kun jotenki rauhatonta -H2

Muun muassa kysyttäessä, että mistä haastateltavat eivät joustaisi asuinympäristössään, alueen rauhallisuus tuli esiin kolmessa haastattelussa.

ite tykkään silleen ehkä vähän just niinku rauhallisemmasta, et en kauheen vilkkaasta -H1

no tietynlainen rauha, et mä en niin kun, että mä pystyisin asuun semmottees paikas mikä on niin kun tosi levotonta -H2

mä haluan, että talo on niinku rauhallinen ja no asuinaluekin tietenkin et on rauhallinen et ei oo mitään levottomuutta -H4

Useimmat haastateltavat ilmaisivat ongelmakohtina nimenomaan melun. Hämeenlinnan yöelämän läheisyydessä asuttaessa koettiin, että juhlijat pitävät jonkin verran meteliä illanvietosta lähtiessään. Lisäksi moottoriajoneuvojen kiihdyttäminen moottoritielle aiheuttaa äänihaittaa. Pelkästään yhtä kysymystä ”Mistä tekijöistä et pidä asuinympäristössäsi?” tarkasteltaessa melu mainittiin negatiivisena tekijänä asuinympäristöissä peräti kolmessa haastattelussa (H1, H3 ja H4). Haastateltavat olivat pääasiallisesti hyvinkin tyytyväisiä asuinympäristöihinsä, joten pidän tätä huomiota erityisen tärkeänä.

välillä niinku on jotain niinku siis melua sillain koska tuossa on nyt on lähellä Hämeenlinnan yöelämää kaikkea eli kyllähän siellä kuuluu kaikenlaista -H1

meteli, kahelta yöllä, kun ihmiset lähtee motarille tai riehuu tuolla, niin se on ehkä vähän häiritsevää -H3

Luontoon keskittyvät positiiviset maininnat painottuivat yleisesti ottaen siihen, että Hämeenlinnassa on paljon luonnonläheisyyttä ja ulkoilumahdollisuuksia. Myös ydinkeskustasta koetaan luonnon helmaan pääsyn olevan helppoa, eikä sijaintien koeta rajoittavan luonnonläheisyyttä. Näin ollen myös keskustan lähellä ja palveluiden saavutettavissa koetaan, että se ei ole luonnonläheisyyttä tai luonnonrauhaa poissulkeva tekijä.

tossa on hyvät tommoset lenkkeilymaastotkin ni, ku tykkää käydä välillä tuolla juoksemassa niin ne on ollut ihan kiva, että on tuossa vieressä kuitenkin niinku luontomaisemia -H1

mä tykkään tästä asuinympäristöstä koska täs on luonto lähellä -H3

esimerkiks vaikka joku Helsingin ydinkeskusta nii siellä nyt ei oo hirveesti sitä luontoo, kun taas Hämeenlinnassa sitä on aika paljonkin ihan sama periaatteessa missä sä asut niinku täällä -H4

Puutteita koettiin nimenomaan olevan siinä, että luonnonläheisyyttä olisi kaivattu entistä enemmän, tai että ulkoilumahdollisuuksia olisi vielä lähempänä.

et ois sitä luontoo niinku enemmän niin tykkäisin -H4

toivoisin olis että olis helppo pääsy johonkin esimerkiks lenkkeilyalueelle, pururadalle -H5

Näin ollen tärkeiksi koetut asiat, joita arvostetaan asuinympäristössä jo olemassa olevalla tasolla ja jotka mainitaan tykättyiksi ominaisuuksiksi, ovat niitä, joihin toivottaisiin entisestäänkin parannusta. Haastatteluista ilmenneet painotukset eivät olleet kovin yllättäviä, sillä rauhallisuus ja luonnonläheisyys on todettu usein aiemminkin tutkimuksissa suomalaisille tärkeiksi ominaisuuksiksi asuinympäristöissä (Kyttä & Kahila 2006; Strandell 2017; Haltia ym. 2019).

5.2. Sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät

Muutama haastateltava kertoi säännöllisen ystävien tapaamisen mahdollisuuden olevan tärkeää, ja muiden asukkaiden ominaisuudet nousivat myös haastatteluissa ilmi. Yksin asuvat nuoret kaipaavat usein vertaistaan seuraa ja ystävien tapaaminen joko kodin lähistöllä tai omassa asunnossa oli useammassa haastattelussa aiheena.

se että on niinku lähelle keskustaa niin sit on just helppo liikkuu sielt kotoo pois, että ei niinku tarvi sit vaan olla yksin siä -H2

H2 siteeraus limittyy myös keskustan läheisyyden tärkeyteen, joka sisältyy seuraavan alakappaleen, eli palveluiden ja liikenneyhteyksien teemaan. Keskusta tarjoaa useampia tapaamispaikkoja, joissa ystäviä voi tavata ja missä voi tehdä asioita yhdessä. H5 huomasi puolestaan oman asuinkokoonpanonsa muutoksen vaikuttaneen ystävien kutsumiseen kylään. Ennen muiden kanssa asuessa löytyi juttuseuraa päivittäin helposti, mutta muutettuaan asumaan yksin, on suurempi tarve kutsua muita ihmisiä kyläilemään.

ennen oli aina joku vieressä mutta nykyään ei oo niin on just herkemmin kutsumassa koko ajan porukkaa kylään -H5

Ystävien tapaaminen koetaan siis tärkeäksi ja Myllyniemi ja Berg (2013) ovatkin todenneet, että asumis- ja perhemuoto vaikuttavat siihen, kuinka usein kavereita tavataan. Kavereiden tapaaminen on nuorilla aktiivisempaa vanhempien luona asuttaessa ja nimenomaan yksinasuvilla, verrattuna puolison ja mahdollisten lasten kanssa asuviin (Myllyniemi & Berg 2013). Myös naapureiden ominaisuuksilla koetaan olevan merkitystä ystävien tapaamisen järjestämisen helppouteen.

se on myös yks huono puoli, että siinä sitten ei oo sitä nuorisoo lähellä, että välillä jos haluaa pitää jotain kavereita kylässä niin vanhemmat ihmiset valittaa siitä paljon helpommin -H5

H5 kuvaili naapurustossaan asuvan paljon vanhuksia ja koki heidän mahdollisesti valittavan herkemmin, jos ystävien kyläilystä kuuluu jonkinlaista ääntä. Hän koki tulevansa naapureidensa kanssa hyvin toimeen, mutta omassa toiminnassa tulee ottaa naapuruston elämäntavat ja ikärakenne huomioon.

täällä asuu mun mielestä ainakin tähän mennessä en ole huomannut mitään epämääräistä porukkaa, että vähän niinku mun ikäsiä asuu täällä, että semmoinen nuorisolle sopiva ympäristö mun mielestä -H3

jotkut ajattelee sen silleen, että no he huolehtii omista asioistaan ja minä huolehdin omistani eli ei haittaa, vaikka asuisiki samalla alueella mutta mä en taas niin kun sitten haluaa ajatella sitä ollenkaan -H4

Haastateltavat kokivat monilta osin asuinalueen muiden asukkaiden ominaisuuksien vaikuttavan omaan viihtyvyyteensä ja pyrkivät välttämään levottomia alueita. H4 koki osaavansa tunnistaa Hämeenlinnan asuinalueista rauhallisemmat ja levottomammat alueet ja ajatteli, että ei haluaisi muuttaa levottomammalle asuinalueelle, sillä perusteella, että muiden asioista ei tarvitsisi välittää. Yleisen järjestyksen ja naapuruston rauhallisuuden koetaan siis vaikuttavan omaan asumistyytyväisyyteen. Siteeraukset yllä limittyvät myös osittain muihin laatuominaisuuksien teemoihin, kun sosiaalisen ympäristön tekijät vaikuttavat osittain myös alueen rauhallisuuteen ja turvallisuuden kokemukseen.

tykkään kyl olla niinku myös tällee ihmisten keskellä, että se ei niin kun yhtään haittaa, vaikka on niinku muitakin tässä asuinympäristössä paljon -H4

Kokonaisuudessaan haastateltavat eivät pidä ihmispaljoutta oman asumisen läheisyydessä huonona asiana, päinvastoin siitä pidetään.

5.3. Palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvät tekijät

Jokainen haastateltava toi esille sijainnin tavalla tai toisella. Tämä kulkee linjassa asukasbarometrin (Strandell 2017) kanssa, jossa sijainti ja liikenneyhteydet olivat tärkeimpänä viihtyvyystekijänä. Pääsääntöisesti haastateltavat toivat keskustan läheisyyden ilmi tärkeänä tekijänä. Tämä on myös vaikuttanut haastateltavien ratkaisuihin asuntoa valittaessa ja kaikki heistä asuvatkin Hämeenlinnan keskustassa tai sen läheisyydessä. Keskustan läheisyys omassa asuinpaikassa koettiin hyvänä erityisesti useimpien palveluiden läheisyyden, sekä keskustan tarjoamien liikenneyhteyksien vuoksi.

tästä pääsee moneen paikkaan -- lähellä on kaikki palvelut ja muuta vastaavaa ja sitten tuosta pääsee niinku aika kätevästi myös sitten niinku Helsinkiin tai Tampereelle kun on toi motari tuossa vieressä -H1

se on lähellä keskustaa tai niinku keskustassa se oli periaatteessa se kriteeri mulla eli keskustassa pitää olla -H3

Urbaani asuminen nuorilla asukkailla on todettu mieluisaksi (Haltia ym. 2019). Näin ollen keskustan läheisyyden painotus haastatteluissa oli odotettavissa. Keskustan läheisyyden

liikenneyhteyksistä puhuttiin melko positiivisessa mielessä. Välimatkat Hämeenlinnan keskustassa ovat melko lyhyitä ja kulkeminen on täten helppoa kävellen, pyöräillen ja sähköpotkulaudoillakin.

Mä pääsen tästä kuitenkin niinku monella bussilla, ja potkulaudoilla pääsee sille ei talviaikaan mutta sitte pyörällä ja mul on juna-asema tossa vieressä -H4

Autolla kulkevien näkemyksissä ilmeni arvostusta kulkemisen helppoutta kohtaan kaupungin sisällä, mutta myös moottoritien läheisyys ja sen tarjoama helppo kulkeminen tuotiin positiivisena asiana esiin. Hämeenlinnan rautatieasemalta lähtevä junaliikenne tuotiin esiin toimivana ja käteväenä Helsinkiin ja Tampereelle kulkemiseksi. Asenne kulkuyhteyksiä kohtaan oli kokonaisuudessaan positiivinen, mutta Hämeenlinnan sisäiseen julkiseen liikenteeseen liittyen ilmeni osittain ristiriitoja haastateltavien vastauksissa.

jos tavallaan kulkumahdollisuudetkin on vähän huonommat tai niinku ettei ole itellä niin niin hyvät niin että että myös niinku julkinen liikenne toimii sillai siinä vieressä hyvin -H1

siinä menee tasan yksi bussi -- niin sitä vois niin kun vähän parantaa, että menis vaikk useemmin tai tulis niin ku yks linja lisää -H2

Mä pääsen tästä kuitenkin niinku monella bussilla -H4

H1 lainauksesta ei voi päätellä, mihin julkiseen liikenteeseen hän viittaa, mutta H2 ja H4 lainauksissa keskitytään linja-autoliikenteeseen, ensimmäinen negatiivisessa ja jälkimmäinen positiivisessa sävyssä. Nämä eriävyydet voivat juontua eri asuinalueiden linja-autoliikenteen linjastoihin ja niiden tarjoamiin kulkumahdollisuuksiin, mutta myös henkilökohtaiset näkemykset ja tarpeet voivat heijastua vastauksissa.

Erilaisten palveluiden suhteen vastauksissa oli myös eroavaisuuksia sen suhteen, mitä kukin pitää tärkeänä. Ruokakaupat, terveysasema, kuntosali, ravintolat ja kauppakeskus Goodman tuotiin eriteltyinä palveluina esille Hämeenlinnan keskustasta. Erilaisia palveluita eriteltiin erityisesti, jos esitti tarkentavan kysymyksen palveluista, jos niistä puhuttiin ensin vain yläkäsitteenä. Yhtenevästi erikseen mainituista palveluista ruokakaupat olivat tärkeiksi koettu palvelu omassa lähiympäristössä. Terveysaseman mainitsi vain yksi haastateltava (H1) ja kaksi toivat itselleen

tärkeänä palveluna kuntosalin (H1, H5) esille. Huomion arvoista on, että palvelujen saatavuus oli asukasbarometrissa (Strandell 2017) tärkeä 29,1 prosentille, mutta tämän tutkimuksen haastatteluissa palvelut ja niiden läheisyys nousi esille jokaisessa, joten tässä voi huomata jonkintasoista eroavaisuutta nuorten mieltymyksissä verrattuna asukasbarometrin tuloksiin.

Ravintoloista oli eriäviä näkemyksiä. Osa koki, että ravintola ei ole kovin tarpeellinen omassa asuinympäristössä, kun taas osa piti niitä tärkeinä kohtaamispaikkoina omassa ympäristössään. Tämä yhdistyy puolestaan myös sosiaalisen ympäristön tekijöihin. Kauppakeskus Goodman oli osan mielestä hyvä olla lähellä, mutta toiset pitivät niin laajoja palveluita tarpeettomina päivittäisessä elämässä. Esimerkiksi H1 ilmaisi haastattelun alussa, että on hyvä olla erilaisia kauppoja, mutta kysyttäessä, mistä omassa asuinympäristössä voi joustaa, hän sanoi, että kauppakeskusta ei tarvitsisi olla niin lähellä.

kauppakeskuksesta niin ei se mun mielestä tarvitse olla niin sillain lähellä ehkä ehkä jotenkin tommoset palvelut mitä nyt ei ihan sillain niin päivittäin, päivittäin tuu käytyy -H1

Palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyvistä tekijöistä näin ollen keskustan läheisyys, helppokulkuisuus ja ruokakaupat nousivat haastatteluaineistosta esille tärkeimpinä.

5.4. Arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun liittyvät tekijät

Aiemmin mainitusta asukasbarometrissa (Strandell 2017) voisi olettaa, että arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun liittyviä tekijöitä ei nosteta niin paljoa arvoonsa, kuin useampia muita teemoja. Haastatteluaineiston tulokset olivat täten hieman yllättävät, kun nuoret yksinasuvat ottivat esille arkkitehtuuriin ja tilasuunnitteluun liittyviä tekijöitä neljässä haastattelussa viidestä. Tästä huolimatta haastateltavat eivät sanoittaneet niitä samoin, kuin esimerkiksi luontoon tai palveluihin liittyviä tekijöitä.

nätti alue, täs on tota vanhaa rakennusta ja uutta rakennusta -H3

Rakennetusta ympäristöstä oli hyvin vähän mainintoja nimenomaan alueen esteettisyyden tai rakentamisen väljyyden puolesta. Vaikka seuraavat aiheet eivät välttämättä sisälly suoraan Arvolan ym. jaotteluun, otan ne huomioon kyseisessä teemassa niiden luomien vaikutusten vuoksi.

Rakennettujen parkkipaikkojen määrää ja niiden sijaintia kommentoitiin ristiriitaisesti ja niitä joko kaivattiin lisää tai niiden läheisyyttä omassa ympäristössä ei koettu niin tarpeelliseksi. Tässä vaihtelua luo varmasti se, kulkevatko kyseiset haastateltavat itse autolla vai eivät. Lisäksi lähistön leikkipaikkoja pidettiin joko turhina asuinympäristön opiskelijavaltaisuuden vuoksi tai sellainen koettiin tarpeelliseksi asuinalueen muiden asukkaiden kannalta, mutta ei itselle henkilökohtaisesti välttämättömänä.

siinähan on nyt vaan semmonen niinku iso parkkipaikka ja sillee siel on paris kohtaa jotain niinku mukamas leikkipaikkaa mitkä ei mun mielestä ees oo hirveen tarpeellisia ottaen huomioon et siel asuu tyyliin vaan opiskelijoita -H2

Oman asunnon sijoittuminen asuinrakennuksessa nousi esiin yhdessä haastattelussa.

jos saisin päättää, niin mun parveke ois toiseen suuntaan autotiestä ois niinku tonne takapihalle tai sisäpihalle -H4

Yllä oleva H4:n toive liittyi osin myös siihen, että parvekkeen ovea tai ikkunaa auki pidettäessä autotien puolelta kuuluu meteliä, joka on taas sidoksissa luontoon ja rauhallisuuteen liittyviin tekijöihin melun vuoksi. Omassa asuinympäristössä niin rakennettuun ympäristöön liittyen, kuin palveluihin liittyen H1 puolestaan toi esiin myös asuinympäristössä olevien tyhjillään olevien rakennusten hyötykäytön tai alueen hyödyntämisen muulla tavoin.

mun mielestä on turhaa pitää pitää semmoista paikkaa yllä missä ei niin kun ole mitään, että tota että tavallaan niinku siis tyhjät tilat käyttöön tai sitten jotain muuta siihen tilalle -H1

5.5. Siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvät tekijät

Vähiten mainintoja haastatteluissa tuli siisteyteen ja kunnossapitoon liittyviin tekijöihin. Tämän tuloksen näen hieman yllättävänä, sillä alueiden siisteys ja reittien kunnossapito ovat muiden tekijöiden (kuten sote-palvelut, julkinen liikenne) muassa Tiitun ym. (2022) mukaan korkeimmalle pisteytettyjä yksittäisiä viihtyvyystekijöitä.

yleinen siisteys on ihan kiva -H4

teiden kunnossapito vois olla tosi paljon parempi mun ympäristössä -H5

H4 ilmaisi yleisen siisteyden olevan yleisesti ottaen hyvällä tasolla ja sen liittyvän viihtyvyyteen, joka osin kuuluu käsittelyn muihin tekijöihin, jossa aina voi olla jotain kehitettävää. Siitä huolimatta H4 koki siisteyden olevan todella hyvällä tasolla.

H5 löysi kehitettävää teiden kunnossapidosta, jonka näki olevan huonossa tilassa laajalti kaupunginosassa, jossa hän asuu. Niin asfaltit, kuin hiekkatiet ovat hänen näkemyksensä mukaan todella huonossa kunnossa, ja H5 kokee tämän vaikuttavan negatiivisesti omaan innostukseensa ulkoilulle omassa lähiympäristössään.

Siteerauksien sävyssä on jo suuri ero siinä, kuinka paljon haastateltavat painottavat teeman aiheita. Kun haastateltava (H5) toi esiin jotain korjattavaa asuinympäristössään, hän ilmaisi asiansa hyvin painokkaasti, mutta haastateltava (H4), joka koki siisteyden valmiiksi hyväksi, toi asian esille hyvin pienimuotoisesti.

5.6. Muita tekijöitä

Viiden edellä käsitellyn teeman jäljiltä muiden tekijöiden käsittelyssä on enemmän omaa, vapaampaa tulkintaa. Laatuominaisuuksien muihin tekijöihin kuuluu Arvolan ym. (2010) mukaan turvallisuus, yksityisyys, alueen maine, arvostus ja sijoitusarvo, alueen identiteetti, sekä terveellisyys. Tämän käsittelyosion alle sijoitan tietenkin nämä Arvolan ym. (2010) jaottelun tekijät, mutta näiden lisäksi haastatteluaineistossa ilmi tulleita tekijöitä, jotka eivät sulaudu viiteen aiempaan laatuominaisuuksien kokonaisuuteen, eikä ole erikseen eritelty myöskään kyseisen tutkimuksen muihin tekijöihin. Haastatteluissa asuinympäristöjen laatuun vaikuttavina ominaisuuksina tässä käsittelyosiossa koettiin alueen maine, viihtyvyys, turvallisuuden kokemus, luonnonmukaisen ympäristön ominaisuudet, väliaikaiset tietyt tai työmaat sekä rikollisuuden mahdollisuus.

Jokaisessa kolmessa haastattelussa, joissa muiden tekijöiden jaotteluun sisältyi mainintoja, keskusteluun nousi asuinympäristön viihtyvyys. Viihtyvyyttä koettiin voitavan parantaa piha-alueiden mukauttamisella asukaskunnalle sopivammaksi, siisteyden ylläpitämisellä tai parantamisella, sekä lähialueen tapahtumilla. Viihtyvyyden painotusta tukee Vilkanen &

Vaattovaaran (2015) tutkimus, jonka mukaan oman pihapiirin ja lähiympäristön viihtyvyys lisäävät asukkaiden kiinnittymistä asuinalueille.

Alueiden maineesta puhuttaessa, osa haastateltavista koki oman asuinalueensa maineen turhan huonoksi omaan kokemukseensa nähden. Nimenomaan nuorisovaltaisilla asuinalueilla koettiin oleva huonompi maine, kuin mitä sen todellisuudessa ajateltiin olevan siellä itse asuttaessa. Sen sijaan muista asuinalueista kuin omasta puhuttaessa, maineen merkitys tuntuu olevan suurempi. Huonomaineisille alueille muuttamista vältetään ja maineeseen liitetään myös muita teeman tekijöitä, kuten rikollisuuden riski ja turvattomuuden tunne.

on oppinu juu aika hyvin niinku tunnistaa aina et mikä alue on sellainen tietynlainen mihin ei ehkä halua muuttaa -H4

tää on niinku rauhallinen alue ja sillain ei oo mitään huonoo mainetta -H4

Maineeseen vaikuttavina asioina koettiin esimerkiksi alueen rauhallisuus ja levottomuuden vähäisyys. Erityisesti maineeseen liittyviä tarttumispintoja esiintyi H4:n haastattelussa, jossa haastateltava vertasi oman asuinalueensa mainetta muihin alueisiin, jollaisissa hän ei haluaisi asua.

Erityisinä kommentteina olivat luonnonmukaiseen ympäristöön liittyvät ominaisuudet, sekä tietyt ja työmaat. Luonnonmukaisesta ympäristöstä H2 mainitsi asuin ympäristön korkeuserot, viitaten hyvinkin jyrkkään ylämäkeen kotimatalla. H4 puolestaan koki tietöiden ja rakennustyömaiden olevan häiriöksi, mikä jälleen heijastuu rauhallisuuden teemaan metelin aiheutumisen vuoksi, joka oli merkittävä työmaiden aiheuttama ongelma.

onhan se ny varmaan vaikuttava tekijä et jos on paljon jotai työmaata -H4

Näiden kahden tekijän ei kuitenkaan koettu olevan yleisellä tasolla asuin ympäristön laatua suuresti heikentäviä, vaan molemmat haastateltavat olivat kokonaisuudessaan hyvinkin tyytyväisiä asuin ympäristöönsä.

6. Johtopäätökset

Johtopäätöksissä tiivistän tutkimuksen tarkoituksen, käsittelen tuloksissa ilmenneitä sisältöjä kokonaisuutena ja tuon ilmi näihin liittyviä näkökulmia. Kokoan yhteen tärkeimmät löydökset ja niiden yhteyksiä aiempaan tutkimukseen. Tuon ilmi myös tutkimuksen rajoitteita ja lopuksi esittelen mahdollisia jatkotutkimusideoita.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa nuorten mieltymyksiä asuinympäristöihin liittyen. Tämä on tärkeää, koska nuorten yksinasuminen on lisääntynyt vuosien varrella ja on myös useammin mahdollista kuin aiemmin. Nuoret ovat tärkeä osa kuntien asukaskuntaa, sillä he ovat nykyisiä ja tulevia veronmaksajia ja kuntien tulisi näin ollen huomioida, mitkä ominaisuudet vetoavat nuoriin asukkaisiin. On tärkeää ymmärtää mitkä laatuominaisuudet ovat yksinasujille tärkeitä tai välttämättömiä heidän lisääntyneen määränsä vuoksi.

Tutkimukseni aineistossa esiintyy eniten painotusta luontoon ja rauhallisuuteen, sekä palveluihin ja liikenneyhteyksiin liittyviin tekijöihin. Tämä on hyvin yhteneväinen huomio asukasbarometrin (Strandell 2017) ja aiemman tutkimuksen (Laakkonen-Pöntys 2005; Heikkilä 2017, Haltia ym. 2019) tuloksien kanssa. Näistä tekijöistä haastateltavat myös puhuivat eniten ja painottivat kyseisten tekijöiden tärkeyttä. Näistä teemoista haastateltavat toivat esiin muun muassa ruokakauppojen läheisyyden, ulkoilumahdollisuudet ja asuinympäristön rauhallisuuden.

Vähiten aineistossa painottui siisteyteen ja kunnossapitoon liittyvät tekijät. Tätä pidin yllättävänä tuloksena, sillä yleisen siisteyden luulisi olevan merkittävässä asemassa asuinalueen viihtyvyydessä ja Tiitu ym. (2022) ovatkin tutkimuksessaan selvittäneet alueiden siisteyden ja reittien kunnossapidon olevan yhden korkeimmalle pisteytetyistä yksittäisistä viihtyvyystekijöistä. Tämä voi kuitenkin ainakin osittain johtua siitä, että Suomessa siisteys on yleisellä tasolla korkea. Näin ollen siisteys voi olla haastateltaville oletus, eivätkä he tästä syystä maininneet asiasta. Yksi haastateltava esitti korjattavaa teiden kunnossapidon suhteen. Voikin olla niin, että siisteyteen ja kunnossapitoon kiinnitetään huomiota vasta, kun on jotakin negatiivista mainittavaa sen suhteen.

Viiden ensimmäisen teeman käsittelyssä sujuvuutta toi selkeä jaottelu ja sisällön kuvaus, joten analyysissä oli vaivatonta erotella kuhunkin teemaan kuuluvat tekijät. Haastetta ilmeni niiden aineistossa esiintyvien asuinympäristöön vaikuttavien tekijöiden sijoittelussa, jotka eivät suoraan

kuuluneet mihinkään jaottelun teemaan. Päädyin sijoittamaan nämä irralliset tekijät muihin tekijöihin, joihin ne mielestäni luonnollisesti asettuivat.

Analyyssissä tulee huomioida, että haastateltavat ovat minun tuttujani tai tutun tuttuja, mikä voi vaikuttaa haastatteluasetelmaan ja näin ollen vastauksiin. Myös kysymysten muotoilu on voinut vaikuttaa haastateltavien painotuksiin ja mieleen tuleviin tekijöihin, vaikka pyrkimys onkin ollut välttää vastausten ohjautumista tiettyyn suuntaan. Erityisesti tarkentavien kysymysten muotoilu haastattelutilanteessa, jossa niitä ei ole etukäteen suunniteltu, voi myös ohjata vastausten suuntaa. Lisäksi asukkailla voi olla taipumusta puolustaa omaa asuinalueettaan, johon on kiintynyt ja asukkaat voivat kokea olevansa tyytyväisiä asuinympäristöönsä mahdollisista ongelmista huolimatta, eikä alueen ongelmia koeta omaa viihtyvyyttä heikentäviksi, kuten Vilkaman & Vaattovaaran (2015) tutkimusaineistossa kävi ilmi. Lisäksi tutkimuksessani tulee ottaa huomioon, että omassa aineistossani tulokset eivät ole yleistettävissä hyvin pienen otoksen vuoksi.

Erityisenä ja mielestäni tärkeänä huomiona aineistoa käsiteltäessä kävi ilmi, että eri tekijäkokonaisuudet vaikuttavat todella paljon toinen toisiinsa. Analyysistä nousi esiin monia asioita, jotka vahvistivat tai lievensivät toinen toisensa vaikutusta. Vastauksia ei näin ollen voi pitää absoluuttisesti vain yhteen teemaan sisältyvinä, vaan asuinympäristöjen laatuominaisuuksia tulee tarkastella kokonaisuutena.

Yhtenä oletuksenani oli, että elämäntilanteisiin liittyvät erilaiset tarpeet tekisivät sen, että nuorilla yksinasuvilla laatuominaisuudet voivat painottua eri tavoin, verrattuna laajempaan ikäjakaumaan ja eri kokosiin asumiskokoonpanoihin. Asukasbarometri (Strandell 2017) antoi kuitenkin mahdollista osviittaa mieltymyksistä, jota haastatteluaineisto osittain seurasi. Asukasbarometri keskittyy 15–84-vuotiaisiin, eikä se ole keskittynyt yksinasumiseen (Strandell 2017), joten lähestymistapani on tarpeen spesifimmän näkemyksen tavoittamiseksi nuorten yksinasuvien mieltymyksistä.

Hämeenlinna on kokonaisuudessaan melko laajalle levinnyt kaupunki ja siihen on aikojen saatossa liitetty useampia pienempiä kuntia, joten Hämeenlinnan eri alueet voivat olla keskenään hyvin erilaisia. Jokainen haastateltavani asuu kuitenkin keskustassa tai sen välittömässä läheisyydessä, joten syrjemmässä asuvien yksinasuvien nuorten ääntä ei aineistossa kuulu. Toisaalta haastateltavien asuinpaikat keskustan läheisyydessä voivat viitata siihen, että nuoret, erityisesti asuessaan yksin, arvostavat keskustan läheisyyttä tai siitä, että omat kontaktini aiemman asuinpaikkani takia keskittyvät keskusta-alueelle.

Haastatteluissa tuli jonkin verran ilmi keskustassa asumisen tärkeys sen vuoksi, että on helpompi tavata ystäviä ja keksiä yhteistä tekemistä. Yksin asuessaan nuoret arvostavat lyhyitä etäisyyksiä toistensa luo, joka voisi viitata osin yksinäisyyden välttämiseen. Lisääntynyt yksinasuminen (Väliniemi-Laurson ym. 2016) ja lisääntyneet yksinäisyyden tuntemukset (FCG 2012; Keskinen 2016 mukaan) eivät välttämättä ole suorassa yhteydessä toisiinsa, mutta ne voivat kuitenkin korreloida keskenään. Mahdollisuudet vertaistensa tapaamiseen on tärkeää ja voi luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kaupungit ovat rakentuneet vuosisatojen saatossa sellaisiksi kuin ovat ja muutokset tapahtuvat todella hitaasti. Se, millaisiksi kaupungit tulevaisuudessa muotoutuvat, on tämänhetkisen ja tulevien vuosien kaupunkisuunnittelusta kiinni. Kuten Seppo Aura (1982) ilmaisi, ihmisen ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksessa, sekä kaupunkirakentamisessa huomion tulisi olla psykologisissa ja sosiaalisissa tavoitteissa. Kun kaupunkiin suunnitellaan muutoksia, tulee ottaa huomioon niiden pitkäjänteisyys ja näin ollen tutkia asukkaiden toiveita ja mieltymyksiä, jotta suunnitelmat voisivat olla mahdollisimman kauaskantoisia. Tästä syystä koen asuinympäristöjen laatuominaisuuksien tutkimisen tärkeäksi juuri asukkaiden näkökulmasta ja erityisesti nuorten näkökulmasta, koska he ovat edelleen tulevien vuosikymmenien kaupunkien asuttajia.

Jatkossa tutkimusta voisi laajentaa yksittäisiin laatuominaisuuksiin syventyen, sekä tarkastelemalla osallisuuden merkitystä tyytyväisyyteen asuinympäristöstä. Olisi kiehtovaa tietää, kuinka alueen suunnitteluun osallistettu väestö eroaa tyytyväisyydessä osallistamattoman väestön kanssa. Vertailevaa tutkimusta eri ikäryhmien tai eri ihmisryhmien välillä voisi tehdä väestön asumismieltymyksien ymmärtämiseksi. Asuinalueen ja siihen tyytyväisyyden, sekä yksinasumisen yhteyttä yksinäisyyteen olisi myös aiheellista tarkastella ja tässäkin tapauksessa syventyä eri ikäluokkien tai ihmisryhmien kokemuksiin.

Lähteet

Adriaanse C. C. M. (2007). Measuring residential satisfaction: a residential environmental satisfaction scale (RESS). *Journal of Housing and the Built Environment*. Vol 22, s. 287–304. Saantitapa: <https://doi.org/10.1007/s10901-007-9082-9>

Aho Pauliina, Myllymäki Timo, Sandqvist Sakari, Strandell Anna (2021). Nuorten asuminen 2020. Kyselytutkimus. Ympäristöministeriö. Saantitapa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-217-4>

Arvola Anne, Lahti Pekka, Lampila Piritta, Tiilikainen Aimo, Kyrö Riikka, Toivonen Saija, Viitanen Kauko, Keski-frantti Susanne (2010). Asuinympäristön ominaisuudet ja asukkaan arvot. Kuluttajatutkimusnäkökulman sovellus asuinympäristön koetun laadun tutkimukseen. VTT.

Saantitapa:

https://www.academia.edu/643698/Asuinymp%C3%A4rist%C3%B6n_ominaisuudet_ja_asukkaan_arvot

Aura Seppo (1982). Huomispäivän kaupunki: Arkkitehtuuripsykologisia havaintoja rakennetun ympäristön ja ihmisen vuorovaikutuksesta. Helsinki: Rakennuskirja Oy. ISBN 951-682-068-9

Backman Katri (2016). Yksinelävien asumisen valinnat – havaintoja maailmalta. Yksin kaupungissa. s.28-39. Helsingin kaupungin tietokeskus. Saantitapa:

https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_04_25_yksin_kaupungissa_valiniemilaursion_borg_keskinen.pdf

Borg Pekka, Keskinen Vesa (2016). 1. Yleistä yksin elämisestä; Yksin, Yksilö, Yksinelävä? Yksin kaupungissa. s.11-26. Helsingin kaupungin tietokeskus. Saantitapa:

https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_04_25_yksin_kaupungissa_valiniemilaursion_borg_keskinen.pdf

FCG Konsultointi Oy (2020). Kaupunki- ja kuntapalvelut 2020. Saantitapa:

<https://www.lahti.fi/uploads/2021/02/fb819eda-kaupunki-ja-kuntapalvelut-2020-29.1.2021.pdf>

Finlex, asunto-osakeyhtiölaki, 22.12.2009/1599. Luku 4, 2 §. [viitattu: 16.10.2023]. Saantitapa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091599?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=asunto-osakeyhti%C3%B6>

Finlex, nuorisolaki, 21.12.2016/1285. Luku 1, 3 §. [viitattu: 16.10.2023]. Saantitapa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=nuorisolaki>

Haltia Emmi, Keskinen Peetu, Karikallio Hanna, Alho Eeva, Vuori Lauri, Alimov Naufal (2019). Kaupunkiseutujen asukkaiden asumispreferenssit - Miten ja missä kaupunkilaiset haluavat asua? Pellervon taloustutkimus, PTT raportteja 260. Saantitapa:

<https://www.ptt.fi/julkaisut/kaupunkiseutujen-asukkaiden-asumispreferenssit-miten-ja-missa-kaupunkilaiset-haluavat-asua/>

Heikkilä Katariina, Nevala Tuulia, Ahokas Ira, Hyttinen Liisa, Ollila Johanna (2017). NUORTEN TULEVAISUUSKUVAT 2067 - Näkökulma suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseksi.

Tulevaisuuden tutkimuskeskus 6/2017. Saantitapa:

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/155435/eTutu_6-2017.pdf?sequence=1

Helsingin kaupunginkanslia (2019). Helsingin tila ja kehitys 2019. Alueellinen eriytyminen.

Kaupunkitutkimus ja -tilastot -yksikkö [viitattu: 15.11.2022]. Saantitapa:

https://tilajakehitys.hel.fi/alueellinen_eriytyminen

Hirsjärvi Sirkka, Hurme Helena (2022) Tutkimushaastattelu - teemahaastattelun teoria ja käytäntö. [2. painos]. Helsinki: Gaudeamus.

Hämeen liitto (2000). Hämeen aluekehittämisohjelma 2000–2006. 1a:16 s.13. Hämeen liitto. ISBN 952-9802-31-5

Hämeenlinnan kaupunki (2021). Hämeenlinnan hyvinvointikertomus 2017–2021. Saantitapa:

https://www.hameenlinna.fi/wp-content/uploads/2021/05/Hyvinvointikertomus-2017_2021.pdf

Hämeenlinnan kaupunki (2022). Muuttaisitko Hämeenlinnaan? [viitattu: 23.11.2022] Saantitapa:

<https://www.hameenlinna.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen/asumaan/>

Ilmarinen Katja, Kauppinen Timo M., Karvonen Sakari (2019). 3. Asuinolot ja niiden alueellinen vaihtelu. Suomalaisten hyvinvointi 2018. s.63-78. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saantitapa:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-256-7>

Karikallio Hanna, Keskinen Peetu, Kiviholma Sanni, Reijonen Johanna, Ruuskanen Olli-Pekka, Vuori Lauri, Härmälä Valteri, Lamminkoski Helka (2019). Pienten asuntojen osuus asuntotuotannossa ja vaikutukset asuinalueiden eriytymiseen. PTT raportteja 262. Saantitapa:

<https://www.ptt.fi/julkaisut/pienten-asuntojen-osuus-asuntotuotannossa-ja-vaikutukset-asuinalueiden-eriytymiseen/>

Kearns Ade, Whitley Elise, Tannahill Carol, Ellaway Anne (2015). ‘Lonesome town’? Is loneliness associated with the residential environment, including housing and neighborhood factors? Journal of Community Psychology. 43:7, s. 849-867. Saantitapa: <https://doi.org/10.1002/jcop.21711>

Keskinen Vesa (2016). Yksinäisyys ja talousongelmat nuorten arjen ongelmana Helsingissä. Yksin kaupungissa. s.72-83. Helsingin kaupungin tietokeskus. Saantitapa:

https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_04_25_yksin_kaupungissa_valiniemilaurson_borg_keskinen.pdf

Koistinen Katri, Tuorila Helena (2008). Millainen olisi hyvä elinympäristö? – Asukkaiden näkemyksiä elinympäristöstä, asumisesta ja palveluista eri elämänvaiheissa. 9/2008.

Kuluttajatutkimuskeskus. Saantitapa: <http://hdl.handle.net/10138/152391>

Kortteinen Matti, Tuominen Martti, Vaattovaara Mari (2005). Asumistoiveet, sosiaalinen

epäjärjestys ja kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla. Yhteiskuntapolitiikka 70:2. s.121–131.

Saantitapa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117099>

Kyttä Marketta, Kahila Maarit (2006). PehmoGIS - elinympäristön koetun laadun kartoittajana.

Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja B90. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Saantitapa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:tkk-007794>

Laakkonen-Pöntys Karoliina (2005). 3. Väljyyttä, vapautta ja maaseudun rauhaa? Kasvavan kaupunkiseudun lähialueet uudisrakentajan näkökulmasta. EkoSuKaT-tutkimushankkeen väliraportti 2 TEMMES. s.35–71. Oulun yliopisto. Saantitapa: <https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/35155/isbn951-42-7665-5.pdf?sequence=1#page=35>

Moisio Jenni, Gissler Mika, Haapakorva Pasi, Myllyniemi Sami (2016). Lasten ja Nuorten muuttoliike tilastoissa. Lapset ja nuoret muuttoliikkeessä. Nuorten elinolot -vuosikirja 2016. s.17-50. Nuorisotutkimusverkosto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, valtion nuorisoasiain neuvottelukunta. Saantitapa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131342/Nuorten%20elinolot%20-vuosikirja%202016_WEB.pdf?sequence%E2%80%89=%E2%80%891#page=18

Myllyniemi Sami, Berg Päivi (2013). Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusverkosto. Saantitapa: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoria_liikkeell_verkko.pdf

Nikander Timo, Pietiläinen Marjut (2013). Alussa asutaan yksin tai kaksin – lopussa uudestaan yksin. Hyvinvointikatsaus 4/2013 - Teema: Aikuistuminen, työura ja eläkkeelle siirtyminen. Tilastokeskus [viitattu: 10.10.2022]. Saantitapa: https://www.stat.fi/artikkelit/2013/art_2013-12-09_001.html?s=0

Owens Ann (2019). Building Inequality: Housing Segregation and Income Segregation. Sociological Science. vol 6 s. 497–525. Saantitapa: <http://dx.doi.org/10.15195/v6.a19>

Snell K. D. M. (2017). The rise of living alone and loneliness in history. Social History. 42:1, s. 2–28. Saantitapa: <https://doi.org/10.1080/03071022.2017.1256093>

Strandell Anna (2017). Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä. 19/2017. Suomen ympäristökeskus. Saantitapa: <https://helda.helsinki.fi/items/d94aea89-b5a8-4aff-a176-c76907922c1e>

Tiitu Maija, Viinikka Arto, Nyberg Elina, Vierikko Kati, Heikinheimo Vuokko, Halonen Jaana I., Pasanen Tytti (2022). StrateGIS – karttapohjainen menetelmä asuinalueiden suunnittelun tueksi. Tutkimuksesta tiiviisti 54/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saantitapa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-979-5>

Tuomi Jouni, Sarajärvi Anneli (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 4.2 Tammi. Saantitapa: https://andor.tuni.fi/permalink/358FIN_TAMPO/1kfmqvo/alma999832334205973

Van Aerschot Lina, Häikiö Liisa, Snellman Karita, Kallinen Yrjö (2016). Nuoret, pienituloisuus ja asuinalueiden eriytyminen - Lähiössä asuvien nuorten käsityksiä taloudellisesta niukkuudesta. Yhteiskuntapolitiikka 81:5. Saantitapa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016102725605>

Vilkama Katja, Ahola Susanna, Vaattovaara Mari (2016). VÄLTTELYÄ VAI VETOVOIMAA? Asuinympäristön vaikutus asuinalueilla viihtymiseen ja muuttopäätöksiin pääkaupunkiseudulla. 2016:4. Helsingin kaupungin tietokeskus. Saantitapa: https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/16_05_24_Tutkimuksia_4_Vilkama_Ahola_Vaattovaara.pdf

Vilkama Katja, Vaattovaara Mari (2015). Keskiluokka kuin kotonaan? Kokemuksia sosioekonomisesti heikoimmilla alueilla asumisesta pääkaupunkiseudulla. Yhteiskuntapolitiikka 80:3. Saantitapa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015061010177>

Väliniemi-Laurson Jenni, Borg Pekka, Keskinen Vesa (2016). Johdatus yksin kaupunkiin. Yksin kaupungissa. s.7-9. Helsingin kaupungin tietokeskus. Saantitapa: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_04_25_yksin_kaupungissa_valiniemilaurson_borg_keskinen.pdf

Liitteet

Haastattelurunko

Taustatiedot

- Ikä?
- Elämäntilanne?
- Asumismuoto ja rakennustyyppi?
- Asunnon koko?
- Asutko kokoaikaisesti yksin?
- Millä Hämeenlinnan asuinalueella asut ja kauanko olet siellä asunut?
- Minkä takia juuri tälle alueelle? Alustavasti?

Avaavat kysymykset

- Mistä tekijöistä pidät asuinympäristössäsi? Miksi?
- Mistä tekijöistä et pidä asuinympäristössäsi? Miksi?
- Mitä toivoisit asuinympäristössäsi olevan (lisää)? Miksi?
- (Mitkä tekijät ovat yhteydessä yksinasumiseesi?)

Syventävät kysymykset

- Mitkä tekijät asuinympäristössä olivat asunnonvalinnassa painavimpia?
 - o Mistä tekijöistä et joustaisi, mitä vaadit asuinympäristöltäsi?
- Mistä sen sijaan voit joustaa?
 - o Olisi kiva olla omassa asuinympäristössä, mutta ei pakollista?

Lopuksi

- Miten asioita, joista jo pidät voisi entisestään kehittää?
- Miten asioita, joista et pidä voisi kehittää?
- Tuleeko vielä muuta mieleen?